

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ג

Dedicated in memory of Tom Weisz, z'l, Moshe Meir ben Avraham haKohen v'Rivka Rachel by his wife, Shelli and family. His dedication to Torah learning remains our inspiration

שם השיעור: Yetziat Mitzrayim In Isaiah: A New Redemption

שם המרצה (כתובת דוא"ל): yaelziegler@gmail.com - Dr. Yael Ziegler

1) Exile in Egypt and Exile in Babylon:

<u>Attributes of Exile:</u>	<u>Shemot</u> (Exile in Egypt)	<u>Lamentations</u> (Exile in Babylon)
Torment (עונו) and Servitude (עבודה)	(יב) וְכַאֲשֶׁר יַעֲנֶה אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וַיִּקְצֹצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (יג) וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֹךְ: (Shemot 1:12-13)	גִּלְתָּהּ יְהוּדָה מֵעַנִי וּמִרְבַּע עֲבֹדָה הִיא יִשְׁבָּה בְּגוֹיִם לֹא מִצָּאָה מָנוּחַ כָּל־רֹדְפֶיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמִּצְרַיִם: (Eikha 1:3)
Bitterness	(יד) וַיִּמְרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֶמֶר וּבִלְבָבִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בְּשָׂדֶה אֶת־כָּל־עֲבָדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֹךְ: (Shemot 1:14)	דִּרְכֵי צִיּוֹן אֲבִלּוֹת מִבְּלִי בָּאֵי מוֹעֵד כָּל־שַׁעְרֶיהָ שׁוֹמְמִין כִּהְיָה נֶאֱנָחִים בְּתוֹלְתֶיהָ נוֹגָת וְהִיא מֵרָלָה: (Eikha 1:4)
Corvey tax (מס)	(יא) וַיִּשְׁמְרוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם וַיָּבֶן עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעָה אֶת־פְּתָם וְאֶת־רַעַמְסֵס: (Shemot 1:11)	אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד הָעִיר רַבַּתִּי לֹא הָיְתָה כְּאֶלְמָנָה רַבַּתִּי בְּגוֹיִם שָׂרְתִי בְּמִדְיָנוֹת הָיְתָה לְמָס: (Eikha 1:1)
The Nation's Groans	(כג) וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאנְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָעֲבֹדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל־הָאֱלֹהִים מִן־הָעֲבֹדָה: (Shemot 2:23)	כִּהְיָה נֶאֱנָחִים (א, ד) גַּם־הִיא נֶאֱנָחָה (א, ח') כָּל־עַמָּה נֶאֱנָחִים (א, י"א) שְׁמָעוּ כִּי נֶאֱנָחָה אֲנִי (א, כ"א) כִּי־רַבּוֹת אֲנַחְתִּי וְלִבִּי דָּוָי (א, כ"ב)
God will see	(ז) וַיֹּאמֶר ה' רָאָה רָאִיתִי אֶת־עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר	וַתִּרְדּוּ פְּלָאִים אֵין מִנְחָם לָהּ רָאָה ה'

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ג

their pain (ראה עובי)	בְּמִצְרַיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשֵׁיוֹ כִּי יִדְעֵתִי אֶת־מַכְאֲבֵיוֹ: (Shemot 3:7)	אֶת־עֲנִי כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב: (Eikha 1:9)
--------------------------	---	---

2) R' Yosef Kara Isaiah 42:10

שירו לי"י שיר חדש – על גאולת בבל, כשם ששרתם לו לשעבר על גאולת מצרים. ולא ישראל בלבד אלא תהלתו מקצה הארץ יורדי הים ומלואו איים ויושביהם – יושבי איי הים.

3) Rashi Isaiah 43:18

אל תזכרו ראשונות – הנסים הללו שאני מזכיר לכם שעשיתי במצרים, אל תזכרום אותם מעתה, כי בגאולה זו תעסוקו להודות ולהלל.

4) R' Yosef Kara Isaiah 43:19

הנני עושה חדשה עתה תצמח הלא תדעוה אף אשים במדבר דרך בישימון נהרות – לשעבר נתתי בים דרך ועשיתי מים יבשה, הנני עושה חדשה שאעשה מיבשה נהר. הדא הוא דכתיב: אף אשים במדבר דרך כשם שנתתי במדבר דרך, נהרות בישימון – להשקות עמי בחירי (ישעיהו מ"ג, כ') בשובי שבות עמי (הושע ו', י"א) מבבל.

5) R' Eliezer Me'Belganzi Isaiah 43:19

כי הנני עושה חדשה – כראשונה גדולה הימינה שהראשונה לא היתה אלא בים סוף, והחדשה והחריב י"י את לשון ים מצרים וגם על הנהר הניף ידו בעים רוחו והכהו לשבעה נחלים הים לגלות מצרים. והנהר לשבעה נחלים לשבעה גליות שיבאו עליו אשור פתרוס וכוש עילם שנער חמת ואיי הים. והראשונה היתה בפחד שרכב וסוס חיל ועיזוז מצרים רודפים אחריהם. והחדשה כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון. ולכך קוראה חדשה עתה תצמח – שיש באחרונה שאין בראשונה.

6) Radak Isaiah 52:12

כי הולך לפניכם – לפיכך תצאו בנחת כי לא תיראו מאדם אבל ממצרים יצאו בחפזון לפי שהמצריים היו ממהרים אותם לצאת מפני מכותם אבל משיצאו מן העיר הלכו בנחת ביד רמה.

7) Rav Kook, Maamar HaReaya, "Pesach Mitzrayim and Pesach Ledorot"

האופי של פסח מצרים הלא היה בחפזון, חפזון השכינה, חפזון דישראל וחפזון דמצרים, הכל נעשה במהירות בשטף... והפלא הזה נעשה כדי להבדיל את העם הזה מכל המהומה החשיכה של כל עמי האליל אשר מלאו את הארץ, מכל עברי הישוב אז. לעומת זה, הננו מתכוונים לגאולת העתיד, לגאולה אשר על דגלה חקוק אומר סלה: "כי לא בחפזון תצאו". בצעדים איטיים היינו הולכים אל מערכת הגאולה, ומטרתה איננה כעת אותה הבריחה מכל העולם כולו, כי במשך הזמן הספקנו להאיר הרבה אופקים שהיו מלאי מחשך, הספיקה השפעתנו לזכך העולם בהרבה מדריגות, ורשמי אור נשמתנו אשר הובלטה בקדושת תורתנו ובאופי חיינו, אשר החזקנו אותו בכל

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ג

מסירות נפש משך דורות רבים, נהיו ככוכבי אורה לעמים רבים.

8) Ibn Ezra Isaiah 52:12

מאספכם – בעבור שהם מפוזרים בגלות, ולפי דעתי כי השם יסוב אותם, כי הכבוד הולך לפניהם ואחריהם, כמו מאסף לכל המחנות (במדבר י':כ"ה).